HE 154/2022 vp
Suojeluasiantuntija Hanna Aho
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto, 14.10.2022

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023
Teema: Hiilineutraali Suomi ja ilmastotavoitteet

Luonnonsuojeluliitto kiittää valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa mahdollisuudesta lausua asiasta.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että suomalaisista yli 80 prosenttia on huolissaan ilmastokriisistä tai luontokadosta. Etlan arvion mukaan Suomelle ei kuitenkaan voida laskea päästövähennyspolkua hiilineutraaliuteen vuonna 2035, sillä Suomen hiilinielut romahtivat vuonna 2021.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä ja hiilinielujen ja -varastojen vahvistamiseen. Energiakriisissäkin on pidettävä kiinni ilmastopolitiikan vaikuttavuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Pääluokan 32 (työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala) osalta Luonnonsuojeluliitto kiinnittää huomiota seuraaviin:

- Satsaukset vetytalouteen, pientalojen öljylämmityksestä luopumisavustusten käsittelyyn ja julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseen ovat tervetulleita.

- Energiatuki (momentti 41) ja uusiutuvan energian tuki (momentti 48) ovat pääasiassa myönteisiä, mutta sisältävät myös ympäristölle haitallisia rahoituskohteita. Energiatukea voivat saada myös liikenteen biopolttoaineiden käytön lisäämiseen. Tämä voi lisätä globaalia metsäkatoa, sillä osa liikenteen nestemäisistä biopolttoainiesta tuotetaan palmuöljynrasvahappotisleestä. Uusiutuvan energian tuotantotukea ohjattaisiin puupolttoainesähkön tuotantoon, vaikka puun polttaminen ei ole tutkimuksen valossa hiilineutraalia, vaan voi haitata ilmastoa ja luontoa.

- Ehdotus 150 miljoonan euron rahoituksesta energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen on osittain ongelmallinen ympäristölle erityisesti energiakriisin aikana. Tuesta vain puolet osoitetaan teollisuuden kehittämistoimiin, jolla ne edistävät toimintansa muuttumista hiilineutraalimmaksi. Luonnonsuojeluliiton mielestä koko tukisumma tulisi käyttää ilmastoinvestointeihin, jotka edistävät päästöjen vähentämistä, prosessien sähköistämistä, energiatehokkuutta tai uusiutuvan energian lisäämistä.[1] Sähköistämistuki korvaa vuonna 2021 päättyneen kompensaatiotuen, jota maksettiin enimmillään 106 miljoonan euroa vuonna 2021. Vielä vuonna 2021 kompensaatiotuki oli 37,9 miljoonaa

1 Lue lisää lausunnostamme ympäristö- ja talousvaliokunnalle 17.5.2022 : https://www.sll.fi/2022/05/17/lausunto-energiaintensiivisen-teollisuuden-sahkoistamistuesta/

euroa.[2] Toisin sanoen teollisuuden saaman vastikkeettoman tuen määrä on noussut viime vuosina riippumatta tuen nimestä. Puolet sähköistämistuesta tukee sähkön korkeaa kulutusta teollisuudessa, vaikka elämme keskellä energiakriisiä ja energian säästön tulisi olla kaikkien toimijoiden prioriteetti.

- Rahoitus akkustrategian toimeenpanoon on osittain ongelmallinen ympäristön kannalta. Akkumineraalien kaivaminen ei ole itsessään kestävää teollisuustoimintaa. Nykyisen akkustrategian laatimisessa ei kuultu ympäristöjärjestöjä. Nykyisillä suunnitelmilla kaivokset, joissa louhittaisiin muun muassa kobolttia, grafiittia, nikkelia tai litiumia, aloittavat aikaisintaan 10–15 vuoden päästä. Ne olisivat myöhässä käynnissä olevasta akkuhypestä. Kaikkien edellä mainittujen mineraalien ennustetaan todennäköisesti vaihtuvan suurilta osin edullisempiin ja kestävämpiin vaihtoehtoihin 5–10 vuoden kuluessa. Ympäristön näkökulmasta tulisikin satsata enemmän kiertotalouden ratkaisuihin ja vähentää riippuvuutta neitseellisistä materiaaleista.

Marinin hallituksen energiapolitiikka jatkuu ristiriitaisena. Metsäbiomassan kasvava käyttö energiantuotannossa edesauttaa hiilen poistumista metsistä. Puupolttoaineiden verottomuus kannustaa metsien energiakäyttöön. Turpeen verokohtelu ei myöskään ole ilmasto- ja luontotavoitteiden tai vihreän siirtymän mukainen.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että hallituksen ilmastolaissa asettaman hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen on vaarassa hiilinielujen romahduksen vuoksi. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi hiilinielujen pelastusohjelma tulee laatia ja liittää maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan syksyn aikana. Tällä on vaikutusta myös työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja valtion talouteen.

Lisätietoja

suojeluasiantuntija Hanna Aho, puh. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi

[2] https://energiavirasto.fi/documents/11120570/12805049/Maksetut+kompensaatiotuet+toimialoittain.pdf/0a840899-9e18-1573-2b06-fadd761877aa/Maksetut+kompensaatiotuet+toimialoittain.pdf